

Onderwerp Realisatie instandhouding openbaar voortgezet gymnasium onderwijs 2020	
Nummer	2021/525148
Portefeuillehouder	Botter, J.
Programma/beleidsveld	1.1 Onderwijs en sport
Afdeling	JOS
Auteur	Out-Schipper, I.
Telefoonnummer	023-5113486
Email	i.out@haarlem.nl
Kernboodschap	Onderwijs Stichting Zelfstandige Gymnasia (OSZG) heeft het jaarverslag 2020 ter kennisname ingediend. De gemeenteraad is als extern toezichthouder van het openbaar voortgezet gymnasium onderwijs bevoegd conform de Wet op Voortgezet Onderwijs om, op grond van het jaarverslag 2020, vast te stellen dat de Stichting voldoende openbaar voortgezet gymnasium onderwijs in 2020 in Haarlem heeft gerealiseerd.
Behandelaarsvoorstel voor commissie	De commissie Samenleving wordt verzocht advies te geven aan de raad over het voorstel van het college in paragraaf 2 en over de wijze van agendering van het raadsstuk in de raadsvergadering.
Relevante eerdere besluiten	Realisatie instandhouding openbaar voortgezet gymnasium onderwijs 2019 (2020/883591) zoals tijdens de gemeenteraadsvergadering van 17 december 2020 is vastgesteld.
Besluit College d.d. 16 november 2021	1. Het college stelt het voorstel aan de raad vast. de secretaris, de burgemeester,
Besluit Raad d.d. (wordt ingevuld door de griffie)	De raad der gemeente Haarlem, Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders, Besluit: Vast te stellen dat Onderwijs Stichting Zelfstandige Gymnasia, op grond van het jaarverslag 2020 van deze Stichting, voldoende openbaar voortgezet gymnasium onderwijs in 2020 in Haarlem heeft gerealiseerd. de griffier, de voorzitter,

1. Inleiding

Conform de Wet op Voortgezet Onderwijs inzake de instandhouding van het openbaar onderwijs en de geldende statuten van de Onderwijs Stichting Zelfstandige Gymnasia (OSZG, artikelen 18, 19 en 21) is de gemeenteraad als extern toezichthouder bevoegd vast te stellen dat deze Stichting de instandhouding van voldoende openbaar voortgezet gymnasiaal onderwijs in 2020 in Haarlem heeft gerealiseerd. Deze vaststelling geschiedt op grond van het jaarverslag 2020 van het schoolbestuur OSZG. Het jaarverslag en het jaarverslag in beeld is door het schoolbestuur OSZG ter kennisname ingediend (respectievelijk 2021/531947 en 2021/531951).

De landelijke Onderwijs Stichting Zelfstandige Gymnasia, een samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 53c van de wet op Voortgezet Onderwijs, heeft één school “Stedelijk Gymnasium” in Haarlem.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. Vast te stellen dat Onderwijs Stichting Zelfstandige Gymnasia, op grond van het jaarverslag 2020 van deze Stichting voldoende openbaar voortgezet gymnasiaal onderwijs in 2020 in Haarlem heeft gerealiseerd.

3. Beoogd resultaat

Het in stand houden van voldoende openbaar voortgezet gymnasiaal onderwijs in Haarlem.

4. Argumenten

4.1 Openbaar voortgezet gymnasiaal onderwijs is in 2020 gerealiseerd.

De instandhouding van het openbaar voortgezet gymnasiaal onderwijs past binnen programma 1 “Maatschappelijke participatie” van de programmabegroting 2020. In beleidsveld 1.1 “Onderwijs en Sport” is de volgende doelstelling verwoord: ‘Meer kansen voor de jeugd in het onderwijs en peuteropvang’. Het Stedelijk Gymnasium van OSZG draagt hieraan bij met het openbaar voortgezet gymnasiaal onderwijs.

4.2 Het uitvoeren van openbaar voortgezet gymnasiaal onderwijs vindt verantwoord plaats.

OSZG verzorgt het openbaar voortgezet gymnasiaal onderwijs in Haarlem. 4.583 leerlingen hebben openbaar voortgezet gymnasiaal onderwijs gevolgd (teldatum 1 oktober 2020). Op het Stedelijk Gymnasium waren er 861 leerlingen.

Het jaarverslag is na de zomerperiode ter kennisname ingediend. Op 1 november 2021 is op bestuurlijk niveau met het schoolbestuur over het jaarverslag 2020 gesproken, waarbij de volgende onderwerpen aan de orde zijn geweest:

- Het jaarverslag 2020, inclusief het jaarverslag in beeld, in verband met de realisatie van het openbaar voortgezet gymnasiaal onderwijs in 2020
- Het meerjarenperspectief in relatie tot de continuïteit van het openbaar voortgezet gymnasiaal onderwijs van OSZG / Stedelijk Gymnasium

- Ontwikkelingen op rijksniveau en in Haarlem, waaronder de gevolgen van coronamaatregelen voor leerlingen, personeel en organisatie, diversiteit van de leerlingenpopulatie en duurzaamheidsmaatregelen van het Stedelijk Gymnasium
- Wezenskenmerken openbaar onderwijs
- Partnerschap in de regio, waaronder samenwerking met andere schoolbesturen

Naar aanleiding van deze bespreking is geconstateerd dat het genoemde schoolbestuur en het Stedelijk Gymnasium Haarlem op verantwoorde wijze haar werkzaamheden verricht.

4.3 Het jaarverslag OSZG 2020 geeft een verantwoord financieel overzicht.

Het jaarverslag 2020 inclusief de jaarrekening bevat een financiële verantwoording over het kalenderjaar 2020, waarbij een transparant beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen per 31 december 2020 en het resultaat over 2020 gegeven wordt. De in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. De accountant heeft op grond van de getrouwheid en rechtmatigheid een goedkeurende controle verklaring afgegeven. Het jaarverslag in beeld geeft de kengetallen uit het jaarverslag 2020 OSZG / Stedelijk Gymnasium Haarlem weer.

In het jaarverslag wordt stilgestaan bij de missie, de visie en de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs. Het Stedelijk Gymnasium geeft aan haar onderwijs op deze grondslag ingericht te hebben en heeft dit zowel in haar jaarverslag als in haar schoolplan opgenomen. Ook worden de ontwikkelingen van de leerlingenaantallen, de personeelssamenstelling, internationalisering en onderzoek in het onderwijsprogramma en de gevolgen van de corona-maatregelen voor leerlingen, personeel en organisatie beschreven. De werkzaamheden van de Raad van Toezicht en het bestuur worden in het jaarverslag toegelicht. De structuur van OSZG voldoet aan de wettelijke eisen van scheiding tussen de interne toezichthoudende rol van de Raad van Toezicht en de rol van het Stichtingsbestuur. Het Stichtingsbestuur bestaat uit alle rectoren van de onder OSZG vallende gymnasia die een gezamenlijke bestuursverantwoordelijkheid hebben.

De jaarrekening 2020 wordt afgesloten met een negatief resultaat van € 919.000. In de begroting 2020 was rekening gehouden met een positief resultaat van € 61.000. Er is derhalve sprake van een negatief verschil van € 980.000. De belangrijkste oorzaak van dit resultaat wordt verklaard door de hogere personele kosten van à € 1,48 miljoen. Een reden hiervoor is dat de vervangingskosten van het personeel door de uitbraak van het coronavirus hoger zijn uitgevallen dan vooraf begroot. Een andere reden is dat er in 2020 meer fte ingezet is. Ook zijn aanvullende lumpsumvergoedingen van de rijksoverheid à € 712.000 in het kader van het onderwijsakkoord voor 2020 al in december 2019 ontvangen. Deze moesten dan ook boekhoudkundig ten gunste van de exploitatie 2019 geboekt worden en als bestemmingsreserve op de balans worden opgenomen. Deze middelen zijn bedoeld voor de vergoedingen voor de functiemix waarbij docenten in een hogere functieschaal ingeschaald moeten worden en voor de vergoeding voor de prestatiebox om de ambities uit het sectorakkoord voortgezet onderwijs te kunnen realiseren. Op hoofdlijnen betreffen deze ambities toekomstbestendig onderwijs, professionele scholen, partnerschap in de regio en evenwichtige

verhoudingen in toezicht en verantwoording. De hogere personeelskosten worden gedeeltelijk gecompenseerd door een hogere rijksbijdrage à € 556.000, omdat de indexatie van de rijksbekostiging hoger uitvalt dan begroot. Ook zijn er middelen vanuit de samenwerkingsverbanden in het kader van passend onderwijs ontvangen.

Het negatieve resultaat 2020 à € 919.000 wordt gedekt door de ontvangen middelen vanuit de bestemmingsreserve onderwijsakkoord à € 284.000. Het resterende saldo van € 635.000 komt ten laste van de algemene reserve.

Uit de jaarrekening blijkt dat de solvabiliteit, liquiditeit en rentabiliteit goed zijn en ruim binnen de geldende bandbreedte in het voortgezet onderwijs liggen. Ook het weerstandsvermogen, dat het verband tussen het eigen vermogen en de totale baten aangeeft, bevindt zich ruim boven de door het bestuur gestelde norm.

Er is sprake van een geïntegreerd kwaliteits- en financieel toezicht door de Inspectie van het Onderwijs. De inspectie toetst eens in de vier jaar of alle leerlingen onderwijs van voldoende kwaliteit krijgen en scholen voldoen aan de wet- en regelgeving. Omdat het schoolbestuur hiervoor verantwoordelijk is begint en eindigt het toezicht van de Inspectie bij het schoolbestuur. Jaarlijks maakt zij een analyse van iedere school op basis van de informatie die zij heeft over het bestuur en de hieronder vallende scholen.

De Inspectie neemt ook een eventuele overschrijding van de signaleringswaarde “het normatieve publieke eigen vermogen” in haar toezicht mee. Deze signaleringswaarde is in 2020 geïntroduceerd. Het normatieve publieke eigen vermogen is het bedrag dat een bestuur redelijkerwijs aan eigen vermogen nodig heeft om bezittingen te financieren en risico's op te vangen. Een waarde hoger dan 1.0 geeft aan dat mogelijk sprake is van een te hoog eigen vermogen. De waarde per ultimo 2020 bedraagt bij het OSZG 1,09 en ligt dus boven de signaleringswaarde. Ten opzichte van de signaleringsgrens in 2019 van 1,22 is sprake van een daling. Het ministerie van OCW geeft aan dat het niet om een norm op zich gaat, maar om een startpunt van een gesprek. Is het eigen vermogen hoger dan het normatieve eigen vermogen, dan zal de inspectie bij een goede onderbouwing voor de hogere reserves nagaan of en hoe dit geld uiteindelijk wordt besteed. Ontbreekt een goede onderbouwing, dan zal de inspectie vragen het eigen vermogen af te bouwen. In het bestuurlijk gesprek is toegelicht dat de oorzaak van een hogere waarde dan 1,0 betrekking heeft op de huisvesting van de scholen. De meeste scholen zijn gehuisvest in oude gebouwen en het onderhoud hiervan brengt hogere kosten met zich mee. Ook heeft de wijze van administratieve verwerking van verbouwingen en groot onderhoud invloed op de hoogte van het eigen vermogen. Het bestuur van OSZG doet momenteel onderzoek hoe de kosten van alle OSZG-schoolgebouwen realistischer in de financiële administratie kunnen worden opgenomen. In het komend jaarverslag-/jaarrekening 2021 zal over de resultaten van dit onderzoek worden gerapporteerd.

In verband met het negatieve resultaat over 2020 en het streven om te kunnen voldoen aan de norm voor het kengetal 'bovenmatig eigen (publiek) vermogen' neemt het eigen vermogen af. De algemene reserve per ultimo 2020 bedraagt € 11.619 miljoen. Ten opzichte van de stand ultimo 2019 (€ 12.254 miljoen) betreft het een afname van € 635.000.

4.4. Continuïteitsparagraaf geeft een doorkijk op basis van het meerjarenperspectief 2022-2024.

In het jaarverslag is conform de rijksregeling jaarverslaggeving onderwijs (R.J.O.) de 'continuïteitsparagraaf' opgenomen. In het jaarverslag wordt niet alleen gerapporteerd over het kalenderjaar 2020, maar ook aandacht besteed aan de continuïteit van de schoolorganisatie in de toekomst. De continuïteitsparagraaf geeft duidelijk inzicht in de ontwikkelingen van de exploitatie en balanspositie voor het verslagjaar en minimaal drie opeenvolgende jaren. OSZG heeft conform de voorschriften een gecompriemd meerjarenperspectief voor vier jaar opgenomen. De uitgangspunten die ten grondslag liggen aan het meerjarenperspectief zijn duidelijk toegelicht, zoals de leerlingenaantallen en personeelsformatie.

Vanwege de omvang van de algemene reserve en de liquiditeit heeft het bestuur van OSZG besloten om beleidsrijk te begroten, waarbij het sluitend zijn van de begroting niet langer een doel op zich is. Hierdoor konden interventies voor de kwaliteitszorg op het Stedelijk Gymnasium getroffen worden en is deze zorg versterkt. Het bestuur heeft hierbij als uitgangspunt dat tijdelijke activiteiten uit tijdelijke middelen en structurele uit structurele middelen gefinancierd moeten worden. Dit om flexibel te kunnen reageren op een mogelijke daling van leerlingenaantallen. Om goed zicht hierop te kunnen houden wordt op (school)bestuurlijk niveau gewerkt met tussentijdse rapportages, maandelijkse prognoses van vooral de personeelskosten en risicoanalyses. Op basis van het bestuursbesluit om beleidsrijk te begroten wordt een negatief resultaat van € 614.000 in 2021 verwacht, dat grotendeels gedekt kan worden door de per ultimo 2019 gevormde bestemmingsreserve onderwijsakkoord van € 441.000. Ook voor 2022 tot en met 2024 is sprake van een begroot negatief exploitatietekort van € 435.000 aflopend naar een negatief resultaat van € 232.000 in 2024. Op basis van de meerjarenbegroting blijkt dat het kengetal 'normatief eigen vermogen' onder de signaleringswaarde van 1 uit gaat komen.

In de risicoparagraaf wordt de ontwikkeling van leerlingenaantallen vooralsnog als gemiddeld risico genoemd, waarbij de leerlingenprognoses nauwlettend gevolgd worden in de krimpgebieden waar OSZG scholen heeft. Met betrekking tot het personeel worden de cao-ontwikkelingen, leeftijdsopbouw en ziekteverzuim als gemiddeld risico beschouwd, waaronder de functiemix. Hiernaast is het entreerecht een gemiddeld risico en bedoeld om docenten met eerstegraadsbevoegdheid die structureel in de bovenbouw lesgeven in de functieschaal conform de cao in te schalen. Dit kan een verhoging van de personeelslasten inhouden. Met betrekking tot de organisatie wordt het risico als gemiddeld ingeschat. De OSZG is een schoolorganisatie met relatief weinig overhead door de gezamenlijke bestuursverantwoordelijkheid en de hieruit voortvloeiende transparante administratieve organisatie.

Uit de meerjarenraming blijkt dat OSZG in de jaren 2021 tot en met 2024 over ruim voldoende algemene reserve beschikt om ingeval zich een risico of een calamiteit voordoet, de gevolgen hiervan incidenteel te kunnen opvangen.

4.5 Het jaarverslag van het stedelijk Gymnasium 2020 geeft een verantwoord financieel overzicht.

Het Stedelijk Gymnasium Haarlem is één van de scholen, vallend onder de OSZG. De onder de OSZG vallende scholen zijn vrijwel volledig autonoom in het besteden van de financiën op schoolniveau en worden specifiek verantwoord.

De exploitatierekening van het Stedelijk Gymnasium sluit met negatief resultaat à € 7.000. Ten opzichte van de begroting 2020 die sloot met een tekort van € 8.600, is er sprake van een gering verschil. De personele lasten vielen € 190.000 hoger uit dan begroot door meer uitgaven aan ondersteunend personeel, maar deze werden gecompenseerd door lagere materiële lasten. Het Stedelijk Gymnasium ontving uit de eerder genoemde middelen uit het Onderwijsakkoord 2019 € 132.000. Dit bedrag is ingezet voor de uitbreiding van één fte ten behoeve van een projectmanager ICT en begeleiding van leerlingen in de Huiskamer door verruiming van de openingstijden en ondersteuning door oud-leerlingen.

Met betrekking tot de kengetallen kan geconstateerd worden dat deze juridisch bekeken geen waarde hebben, omdat de school onder een overkoepelende stichting valt. Het bestuur van OSZG heeft afgesproken dat elke school voor de eigen financiën verantwoordelijk is en als zodanig zijn de kengetallen in de specifieke verantwoording genoemd. De kengetallen voor liquiditeit, solvabiliteit en het weerstandsvermogen vallen bij het Stedelijk Gymnasium ruim binnen de gestelde norm, zoals die landelijk voor het voortgezet onderwijs wordt vastgesteld.

Per ultimo 2020 bedraagt de algemene reserve van het Stedelijk Gymnasium € 2,3 miljoen (conform € 2,3 miljoen in 2019) en kunnen risico's die zich eventueel voordoen incidenteel worden opgevangen.

4.6 OSZG inclusief het hieronder vallend Stedelijk Gymnasium is een financieel gezonde organisatie.

Op basis van het jaarverslag 2020 en de continuïteitsparagraaf wordt duidelijk dat OSZG (inclusief het hieronder vallend Stedelijk Gymnasium) een financieel gezonde organisatie is.

4.7 Het Stedelijk Gymnasium schetst een aantal ontwikkelingen.

Met betrekking tot de huisvesting heeft het Stedelijk Gymnasium duurzaamheidsmaatregelen getroffen om haar scholen zo energiezuinig mogelijk te maken. Op het dak van het schoolgebouw aan de Jacobijnestraat is er een zonnestroominstallatie. Door het gebruik van ledlampen en thermostaat is sprake van een daling van de energiekosten. Hiernaast zijn geen grote uitgaven gedaan aan de schoolgebouwen, in afwachting van de verdere ontwikkelingen van de renovatie van het gebouw aan de Prinsenhof. Het Stedelijk Gymnasium zoekt naar besparingen in het ontwerp en naar aanvullende financieringsmogelijkheden en is ook met de gemeente Haarlem in gesprek hierover.

Het onderwijsteam, ouders en leerlingen worden betrokken bij het thema duurzaamheid. De school neemt deel aan een afvalproject met aandacht voor circulaire economie in het onderwijsprogramma, het maken van een kunstwerk van zwerfafval en het gescheiden ophalen van afval. Leerlingen kunnen bijvoorbeeld het GEO-Future programma volgen. Dit is een extra-curriculair programma over

de grote milieu- en energieproblemen in de wereld, waarbij leerlingen bedrijven bezoeken, er een uitwisseling met het buitenland is en zij praktische opdrachten moeten maken. Een aantal activiteiten kon echter door de coronamaatregelen niet plaats vinden.

In het bestuurlijk gesprek de coronamaatregelen tijdens de schooljaren 2019-2020 en 2020-2021 en de impact hiervan op leerlingen, personeel en de organisatie als geheel naar voren. De gevolgen van de coronasituatie voor leerlingen in alle leerjaren wordt steeds meer zichtbaar. Voor leerlingen die niet over de mogelijkheid beschikten om vanaf huis lessen te volgen en voor leerlingen in een kwetsbare positie is extra zorg en aandacht geweest. Deze leerlingen zijn dagelijks opgevangen in de Huiskamer, die aan leerlingen met leerproblemen of -achterstanden extra steun biedt en een rustige studieplek geeft voor leerlingen die minder goed in staat zijn om thuis voor school te werken. Zij kunnen hier huiswerk maken. De Huiskamer is voortdurend door docenten en oud-leerlingen bemand en leerlingen worden met raad en daad ondersteund. De realisatie van deze 'huiskamer' wordt mede mogelijk gemaakt door extra gelden van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Voortgezet Onderwijs en het door de school ontvangen rijksbudget in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs. Tijdens de schoolsluiting door de coronamaatregelen zijn de openingstijden van de Huiskamer verruimd en hebben meer leerlingen hiervan gebruik gemaakt. Hiernaast geeft de school ondersteuningslessen aan leerlingen met een leervertraging. Er is aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling en extra leerlingenbegeleiding. Hiernaast is ervaring opgegaan met het digitaal werken en lesgeven, zoals korte instructiefilmpjes die leerlingen stimuleren tot zelfwerkzaamheid en digitale teamopdrachten die leerlingen de kans bieden hun tijd zelf te organiseren. Er zijn leerlingen die zich meer lijken te ontwikkelen bij afstandsleren, bijvoorbeeld omdat zij zich tijdens de fysieke lessen moeilijk kunnen concentreren. De leerjaarcoördinatoren en mentoren volgen de leerontwikkelingen van alle leerlingen nauwkeurig en begeleiden die leerlingen die dat nodig hebben om een balans tussen sociale vaardigheden, groepsvorming en prestatie gericht leren te vinden. Zorg voor leerlingen is een continu proces, waarbij professionalisering van het onderwijsteam in het herkennen van signalen en het doen van interventies steeds meer versterkt wordt, en samenwerking met schoolmaatschappelijk werk en de CJG-coach steeds efficiënter verloopt.

Het personeel heeft in snel tempo digitale lesmethodes ontwikkeld, ging digitaal lesgeven en moest hiervoor in korte tijd digitaal vaardig zijn. Een taskforce, bestaande uit projectmanager ICT en ervaren ICT-docenten, hebben andere docenten hierin begeleid. Hiernaast heeft onderzoek onder leerlingen, docenten en ouders geleid tot een aantal 'good practices', zoals eenduidige studiewijzers, de versterkte mentorrol, de verbeterde communicatie met ouders en aandacht voor de werkdruk bij docenten.

Inmiddels kunnen scholen weer volledig fysiek onderwijs geven en wordt de situatie op school in verband met besmettingsgevaar gevolgd en de geldende corona-voorschriften nageleefd.

Het Stedelijk Gymnasium zet in op meer diversiteit van de leerlingenpopulatie in het kader van kansengelijkheid. De school werkt met 12 basisscholen in vooral Schalkwijk en Haarlem-Oost samen om leerlingen van deze scholen met hun ouders kennis te laten maken met gymnasiaal onderwijs.

4.8 De Inspectie van het Onderwijs kent het Stedelijk Gymnasium het basisarrangement toe.

Het Stedelijk Gymnasium Haarlem heeft een basisarrangement van de Inspectie van het Onderwijs met de waardering voldoende ontvangen. Als een school aan de basiskwaliteit voldoet, dan krijgt de school van de onderwijsinspectie het oordeel voldoende.

4.9 Het Stedelijk Gymnasium neemt deel aan lokale en regionale samenwerkingsvormen.

Het Stedelijk Gymnasium neemt deel aan lokale samenwerkingsvormen. Zo is zij convenantspartner van de Lokale Educatieve Agenda (LEA) ([2019/9522025](#)) en participeert in LEA- werkgroepen waaronder werkgroep onderwijshuisvesting en -financiën. Ook is zij betrokken bij de Verwijsindex voor risicojongeren. Hiernaast is zij lid van diverse regionale samenwerkingsvormen, waaronder het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Zuid-Kennemerland en het Regionaal Besturen overleg Onderwijs met de Regionale Educatie Agenda. Het Stedelijk Gymnasium werkt, samen met de andere VO-scholen, in de regio samen met de toeleverende (basis)scholen en vervolgoopleidingen om het onderwijsaanbod goed te laten aansluiten op regionale ontwikkelingen en behoeften.

5. Risico's en kanttekeningen

Geen.

6. Uitvoering

Onderwijs Stichting Zelfstandige Gymnasia / Stedelijk Gymnasium verzorgt het openbaar voortgezet gymnasiaal onderwijs in Haarlem.

7. Bijlagen

- Bijlage a: Jaarverslag 2020 Onderwijs Stichting Zelfstandige Gymnasia
- Bijlage b: Jaarverslag 201200SZG / Stedelijk Gymnasium samengevat
- Bijlage c: Accountantsverklaring, inclusief goedkeurende controleverklaring 2020